

การพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศจีน

The Development of Equitable Education in China

ไฉ่เตี๋ย จาง¹ นงเยาว์ เนาวรัตน์² และ เจี๊วน หลู่³
Zhang Caidie¹, Nongyao Nawarat², and Lu Jun³

Received: February 18, 2022.

Revised: June 7, 2022.

Accepted: June 8, 2022.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศจีน และใช้วิธีเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ประกาศใช้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 จนถึง พ.ศ. 2563 ในช่วงการดำเนินการปฏิรูปและเปิดประเทศมาทำการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ความก้าวหน้าทางสังคมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาให้มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างกันในประเทศจีน ซึ่งการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศจีนส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของประเทศ และมีอิทธิพลต่อประชากรจำนวนมาก ดังนั้นปัญหาด้านการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศจีนจึงค่อนข้างมีความซับซ้อน ปัญหาหลักในการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษา ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างเขตชนบทและเมือง ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างภูมิภาค ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในชุมชนต่าง ๆ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในชนชั้นต่าง ๆ และนอกจากนี้ การพัฒนาการศึกษาในประเทศจีนยังมีความยึดมั่นในแนวคิดที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง และกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศโดยเน้นการส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษาเป็นพื้นฐาน และเน้นพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค สนับสนุนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง และวิธีการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา และพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ

คำสำคัญ: ความเท่าเทียมทางการศึกษา การศึกษาในประเทศจีน การพัฒนาการศึกษา

Abstract

This paper aims to study the current situation in regards to the development of equitable education in China. In this paper, the researchers used qualitative methods,

¹ Ph.D. Student in Major Development Education, Faculty Education, Chiang Mai University, Who Funded by China Wenshan University, 239 Huay Kaew Road, Muang District, Chiang Mai Thailand, 50200, Tel. 0882507076 e-mail: zhangcaidie2528@gmail.com

² Assoc. Prof. from Division of Social Science Education, Faculty of Education, Chiang Mai University, 239 Huay Kaew Road, Muang District, Chiang Mai Thailand, 50200 e-mail: nyayee@hotmail.com

³ Lecturer from Faculty Teacher Education China Wenshan University, Wenshan city, Yunnan province, China, Tel. +8618725161673 e-mail: 1241206034@qq.com

and collect various policies from 1978 to 2020 to analyze the development of equitable education in China. Social progress has affected the development of equitable education in China to a certain extent. The development of equitable education in China has affected every part of the country. As a result, the development of equitable education in China is now quite complex. The main problem in the development of equitable education is inequities in education between rural and urban areas. Inequities in education between regions, communities, and genders still exist. In addition, China's educational development adheres to a people-oriented concept. Education policies promote basic equitable education, focus on regional development, support an in-depth study of vulnerable groups' access to education, support schools with education inequality, improve budgets, and employ other methods in order to promote equitable education and development.

Keywords: equitable education, education in China, development education

บทนำ

ความเท่าเทียมทางการศึกษาและความยุติธรรมทางสังคมนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สามารถยับยั้งหรือส่งเสริมการพัฒนาซึ่งกันและกันได้ ดังนั้นความเท่าเทียมทางการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการรักษาเสถียรภาพทางสังคม การพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาต้องเน้นสิทธิการเข้าถึงทางการศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในความเป็นมนุษย์ ทุกคนควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างเสมอภาค และมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างด้านเพศสภาวะ อายุ เชื้อชาติ สีผิว ชนชาติ ภาษา ศาสนา การเมือง สัญชาติ ฐานะทางสังคม สถานะทรัพย์สิน คนพิการ ผู้อพยพ ชนพื้นเมือง เยาวชน และเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ถูกกีดกัน (UNESCO, 2016, pp. 24-28) ส่วนการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาสามารถส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้คนได้อย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาผู้คนให้มีความสามารถในทุกด้าน สอนให้มีอุดมคติในการดำรงชีวิต และส่งเสริมให้เป็นคนที่มีความกระตือรือร้น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาบุคลิกภาพภายในต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน และการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขอีกด้วย

ประเทศจีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรวม (Inclusive education) และความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equitable education) ในระดับสูง เพื่อให้ทุกคนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมุ่งเป้าพัฒนาการศึกษาเพื่อให้ทุกคนสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ในทุกด้านตามบุคลิกภาพที่แตกต่างของมนุษย์ นับตั้งแต่ต้นศตวรรษใหม่การพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษา เป็นเป้าหมายสำคัญเป้าหมายหนึ่งของการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาในประเทศจีน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา “ความเท่าเทียมทางการศึกษา” กลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในการประชุมใหญ่ที่สำคัญของประเทศจีน ในการประชุมแห่งชาติรุ่นที่ 16 ของจีน ได้มีการเสนอให้มีการ “ประกันโอกาสรับการศึกษาที่ดีของ

ประชาชน” (Jiang, 2002) การประชุมแห่งชาติรุ่นที่ 17 เสนอว่า “ความเท่าเทียมทางการศึกษา เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการสร้างคุณธรรมทางสังคม” และการส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษาในฐานะที่เป็นขั้นพื้นฐานนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (Hu, 2007) การประชุมแห่งชาติรุ่นที่ 18 เสนอให้มี “การปฏิรูปการศึกษาอย่างครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ให้ลึกซึ้ง” “สนับสนุนการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาอย่างเต็มที่” และ “ทำให้เด็กทุกคนมีความสามารถในการเข้าสังคม และสามารถช่วยเหลือพัฒนาสังคมได้” (Hu, 2012) การประชุมแห่งชาติรุ่นที่ 19 ชี้ให้เห็นว่าควรมีการดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพ (Xi, 2017, p. 40) ถึงแม้กระบวนการแสวงหาความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศจีนนั้นยากและประสบปัญหามาก แต่ก็มีการดำเนินการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้การพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาได้รับการส่งเสริมด้วยเช่นกัน ประเทศจีนมุ่งมั่นที่จะพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษามาเป็นเวลากว่าหลายปี และหัวข้อประเด็นที่น่าสนใจซึ่งทำให้สามารถเกิดความเข้าใจต่อการพัฒนาการศึกษาในประเทศจีนอย่างลึกซึ้งนั้น คือ การศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการพัฒนาการศึกษาและการดำเนินนโยบายของการศึกษาของประเทศจีน

ปัญหาความเท่าเทียมทางการศึกษาของจีน

ประเทศจีนมีการใช้ข้อมูลการสำรวจสังคมทั่วไปของประเทศจีน (Chinese general social survey) และการสำรวจการติดตามครอบครัวของจีนระดับชาติ (China family panel studies) มาเป็นฐานในการสร้างวิธีการประเมินความเท่าเทียมทางการศึกษาและมาประเมินความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในโรงเรียน โดยใช้ข้อมูลการสำรวจสังคมทั่วไปของประเทศจีนประเมินความเท่าเทียมในสี่มิติ ได้แก่ ความเท่าเทียมด้านโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา และผลลัพธ์ทางการศึกษา ซึ่งนำไปวิจัยในมิติเหล่านี้มาประเมินสภาพความเท่าเทียมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเปรียบเทียบระหว่างเขตเมืองกับชนบท เพศ ภูมิภาค ชนชั้น และอายุ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าระหว่างกระบวนการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับภูมิภาค ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในเขตเมืองกับเขตชนบท ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในเพศหญิงกับเพศชาย และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในชั้นเรียน (吴, 2019, pp. 68-169) และนำการสำรวจการติดตามครอบครัวของจีนระดับชาติ (China family panel studies) มาประเมินความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในโรงเรียน 3 ช่วงชั้น ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยได้แบ่งการเปรียบเทียบความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ระหว่างชนชั้น ระหว่างเมืองกับชนบท เพศหญิงกับชาย และชนชาติ เพื่ออธิบายปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาในแต่ละช่วงชั้นของการศึกษา (许, 2019, pp. 73-176) นอกจากนี้เอกสารพัฒนาการศึกษาของรัฐกล่าวว่า ความคืบหน้าที่สำคัญในการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาของประเทศจีนนั้น ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ชนบทภาคกลางและภาคตะวันตกมีความเข้มแข็งอย่างเห็นได้ชัด ระดับการจัดการบริการสาธารณะเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด มากกว่าร้อยละ 80 อำเภอในประเทศจีนมีการพัฒนาระดับการศึกษาภาคบังคับให้มีความสมดุลมากยิ่งขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ในทุกภูมิภาค เขตเมือง และชนบทลดน้อยลง การสร้างระบบความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับนักเรียนที่ครอบครัวยากจนประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ประกันสิทธิการเข้ารับการศึกษาสำหรับเด็กที่เข้าเรียนในเมืองซึ่งไม่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตนั้น ๆ การจัดการระบบดูแลเด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง การพัฒนาการศึกษาพิเศษได้รวดเร็ว จำนวนนักเรียนในชนบทภูมิภาคยากจนในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่สำคัญเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (中共中央 国务院, 2019) จึงมีผู้วิจัย (陈 & 向, 2021, p. 1) มองย้อนกลับไปถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาภายใต้การนำของผู้บริหารพรรคคอมมิวนิสต์จีน พบว่า การพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษานั้นยังคงมีปัญหาที่ค้างคาซึ่งยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างสิ้นเชิง คือ มีความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท การพัฒนาการศึกษามีความเหลื่อมล้ำภายในทุกภูมิภาค การพัฒนาการศึกษามีความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียน ระดับการศึกษาของครูผู้สอนต่างกัน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และผู้เรียนที่ได้ทรัพยากรทางการศึกษาต่างกัน ซึ่งต่างเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปปัญหาการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศจีนได้ดังนี้

(1) การศึกษาระหว่างเขตเมืองและเขตชนบทนั้นมีความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูง โดยเฉพาะปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ชนบทนั้นมีการปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งปรากฏอยู่ในพื้นที่ชนบทในภูมิภาคตะวันตก ภูมิภาคชนกลุ่มน้อย และในภูมิภาคกลุ่มชนชั้นล่าง และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างเขตพื้นที่ในชนบทและเขตเมืองมีความชัดเจนเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมัธยมปลาย นักเรียนในเมืองมีโอกาสที่จะเข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพที่ดีมากกว่านักเรียนในชนบท และในระดับอุดมศึกษานักเรียนในเมืองมีโอกาสที่จะเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนในชนบท

(2) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างภูมิภาค ไม่เพียงแต่อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงเท่านั้น อีกทั้งยังมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษานั้น มีความรุนแรงในภาคกลางและภูมิภาคตะวันตกมากกว่าในภูมิภาคตะวันออก

(3) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างเพศ ไม่เพียงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงเท่านั้น อีกทั้งยังทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคตะวันตก ภูมิภาคชนกลุ่มน้อย และภูมิภาคกลุ่มชนชั้นล่าง ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในเพศหญิงนั้น อยู่ในระดับสูงมากกว่าเพศชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในชนบทภูมิภาคตะวันตกและในชนบทชนกลุ่มน้อยของเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นมากกว่าเพศชายอย่างชัดเจน ในด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างเพศหญิงและเพศชาย พบว่าเพศชายมีโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้มากกว่าเพศหญิง ส่วนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่พบความเหลื่อมล้ำทางโอกาสเข้ารับการศึกษาระหว่างเพศ

(4) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างชนชั้น ไม่เพียงแต่อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสามารถพบได้ชัดเจนในพื้นที่ชนบทและชนกลุ่มน้อย ในขณะเดียวกัน ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในกลุ่มชนชั้นกลางและชนชั้นล่างสามารถพบเห็นได้ชัดเจนมากกว่าชนชั้นสูง

(5) ปัญหาการพัฒนาการศึกษาไม่สมดุลในแต่ละช่วงชั้นการศึกษา แม้ว่าในแต่ละช่วงชั้น การศึกษามีคุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน และพบปัญหาความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวผู้เรียนยังคงมีผลต่อโอกาสในการเข้ารับการศึกษา กล่าวคือ ผู้เรียนซึ่งอยู่ในครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีแนวโน้มที่จะได้รับโอกาสในการเข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงมากขึ้น แต่เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น อิทธิพลจากพื้นฐานของครอบครัวที่มีต่อการศึกษาก็จะลดลง สามารถสรุปได้ว่า ความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่มีปัญหาเด่นชัดมากที่สุดคือในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ เด็กชาติพันธุ์จะมีความแตกต่างทางด้านผลการเรียนกับเด็กทั่วไปค่อนข้างมาก แต่ในระดับอื่น ๆ ก็จะมีความใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกันมากนัก

(6) การศึกษาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างปัจจัยทางด้านครอบครัวและปัจจัยทางด้านโรงเรียน ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของแต่ละบุคคล พบว่า ปัญหาความไม่สมดุลและไม่เพียงพอทางการศึกษา เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกกลุ่ม กล่าวคือ ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า และเด็กที่รับการศึกษาออกท้องถิ่น มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาน้อยกว่า และมีโอกาสในการเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงน้อยกว่า เนื่องจากกระบวนการการศึกษาในแต่ละระดับชั้นมีความเกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน ซึ่งการรับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนนั้น จะส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับการศึกษาขั้นสูง รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านอาชีพ และการเคลื่อนไหวทางสังคมของแต่ละคน นอกจากนี้ วิจัยดังกล่าววิเคราะห์ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศก็มีส่วนที่ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ในระดับที่สูงขึ้น เช่น ในพื้นที่ชนบทภาคกลางและตะวันตกมีนักเรียนมัธยมต้นซึ่งที่อยู่อาศัยห่างไกลจากโรงเรียน ต้องเข้ามาเช่าบ้านพักใกล้เคียงบริเวณโรงเรียน ความสุขระหว่างการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนมีความสัมพันธ์กัน เมื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์ดังกล่าวพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวเกษตรกรตกเป็นเหยื่อของคุณภาพการศึกษาที่มีความเหลื่อมล้ำ ซึ่งจะส่งผลชัดเจนเมื่อเด็กที่มาจากครอบครัวเกษตรกรเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการพัฒนาอาชีพในอนาคต สำหรับครอบครัวในเมืองจะมีปัญหาเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพการศึกษาเช่นกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในชีวิตของพวกเขาด้วย

การพัฒนาการศึกษาของจีน

ในปัจจุบัน ประเทศจีนมีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศไปสู่ความยิ่งใหญ่ในอนาคต และพัฒนาพลเมืองให้ดำเนินชีวิตมีความสุข โดยการประกาศ “การประสานงานเพื่อส่งเสริมปฏิรูปการศึกษาภาคบังคับในเมืองและชนบทที่เทศมณฑลแบบการบูรณาการ” (国务院, 2016) “คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนและสภาแห่งรัฐว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาก่อนวัยเรียนที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น” (中共中央 国务院, 2018) “แผนส่งเสริมพัฒนาการศึกษาพิเศษครั้งที่สอง (พ.ศ. 2560-2563)” (教育部 国家发展改革委 民政部 财政部 人力资源社会保障部 卫生计生委 中国残联, 2017) “แผนปฏิบัติการเร่งรัดความทันสมัยทางการศึกษา (พ.ศ. 2561-2565)” (中共中央办公厅 国务院办公厅, 2019) “ยุทธศาสตร์การศึกษาจีนสู่ความทันสมัย ปี 2035”

(中共中央 国务院, 2019) เป็นต้น โดยนโยบายเฉพาะของจีนในการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษามีดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญเพื่อพัฒนาการศึกษาภาคบังคับขั้นพื้นฐานให้สมดุล ประเทศจีนให้ความสำคัญของการศึกษาภาคบังคับอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาภาคบังคับในชนบท และถือว่าการศึกษาภาคบังคับในชนบทเป็นหัวใจหลักของงานการศึกษาทั่วประเทศ “กฎหมายการศึกษาภาคบังคับของสาธารณรัฐประชาชนจีน” (全国人民代表大会, 1986) ประกาศใช้ เมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับที่มีมาตรฐาน การดำเนินกฎหมายนี้สามารถประกันสิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเยาวชน ภายใต้กรอบของกฎหมาย ประเทศจีนจึง ประกาศใช้กลยุทธ์พัฒนาการศึกษาต่าง ๆ และมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการสำหรับการพัฒนาการศึกษาภาคบังคับให้เท่าเทียม ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณการศึกษาในการก่อสร้างโรงเรียน การจัดสรรอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน อาคารเรียน ฯลฯ และการจัดหาครูที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ การจัดสรรทางการเงิน การแก้ไข “กฎหมายการศึกษาภาคบังคับของสาธารณรัฐประชาชนจีน” ในปี พ.ศ. 2549 กำหนดให้รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นจัดงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาภาคบังคับ และเน้นการส่งเสริมทรัพยากรทางการศึกษาไปสู่พื้นที่ชนบท ในภาคกลางและตะวันตก พื้นที่ยากจน ชายแดน และพื้นที่ชนกลุ่มน้อย ปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลกลางกำหนดให้นักเรียนทุกคนได้โอกาสในการเข้ารับการศึกษาภาคบังคับเป็นระยะเวลา 9 ปีในประเทศจีนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งค่าธรรมเนียมทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาภาคบังคับได้รวมอยู่ในระบบงบประมาณพัฒนาการศึกษาภาคบังคับ ต่อมา ปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลกลางเน้นนโยบายการรับประกันงบประมาณการศึกษาภาคบังคับในพื้นที่ชนบท เพื่อสร้างกลไกการรับประกันงบประมาณพัฒนาการศึกษาภาคบังคับให้มีความเอกราชระหว่างพื้นที่เขตเมืองและชนบท และมีกฎหมายใช้มาจัดสรรงบประมาณการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาภาคบังคับ

การก่อสร้างโรงเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ประเทศจีนได้ดำเนิน “โครงการการศึกษาภาคบังคับในพื้นที่ยากจนระดับชาติ” (宋, 2008) “โครงการฟื้นฟูอาคารเรียนทรุดโทรมในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา” (教育部 国家计委 财政部, 2001) และ “โครงการก่อสร้างโรงเรียนประจำในชนบท” (教育部 发展改革委 财政部 国土资源部 建设部, 2005) เพื่อช่วยสร้างโรงเรียนใหม่ ปรับปรุงและขยายขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นโรงเรียนประจำในชนบทที่ภาคตะวันตก เพื่อรับประกันสิทธิในการเข้าถึงโรงเรียนและการศึกษาของเด็กในพื้นที่ภูเขา พื้นที่ชายแดน และพื้นที่ชนกลุ่มน้อย กำหนดมาตรฐานองค์ประกอบการจัดการศึกษาภาคบังคับระดับชาติ และองค์ประกอบการจัดการศึกษาภาคบังคับในทุกภูมิภาคจะต้องเป็นไปตาม “มาตรฐานขั้นต่ำ” ขึ้นไป และมาตรฐานองค์ประกอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ ไม่ควรเกิน “มาตรฐานสูงสุด” โดยยึดหลักความเท่าเทียมทางการศึกษา และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนให้สมดุลและลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียน โรงเรียนในช่วงชั้นการศึกษาภาคบังคับจะต้องไม่แบ่งโรงเรียนออกเป็นโรงเรียนต้นแบบหรือโรงเรียนรอง มีชั้นเรียนที่เท่าเทียมกันไม่แบ่งแยกเป็นชั้นเรียนพิเศษหรือชั้นเรียนธรรมดา

การจัดการครู ในปี พ.ศ. 2549 ประเทศจีนดำเนินแผนแต่งตั้งตำแหน่งพิเศษเพื่อรับสมัครครูสำหรับโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับในชนบท (教育部 财政部 人事部 中央编办, 2006) ซึ่งรัฐบาลกลางได้จัดสรรงบประมาณพิเศษสำหรับค่าตอบแทนของครูในตำแหน่งพิเศษ การดำเนินกลยุทธ์การจ้างครูผู้สอนยังรวมถึงการแนะแนวและส่งเสริมนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนวิชาเอกครูจบการศึกษาแล้วเข้าร่วมในการพัฒนาการศึกษาในชนบท มีการดำเนินต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในชนบท การจัดการครูในอดีตที่ไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน และยกระดับคุณภาพของครูผู้สอนในชนบทให้ดีขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ประเทศจีนได้มีการสนับสนุนนักศึกษาวิชาเอกครุศาสตร์ใน Beijing Normal University, East China Normal University, Northeast Normal University, Central China Normal University, Shanxi Normal University และ Southwest University 6 สถาบันให้ได้รับการศึกษาฟรีในตลอดระยะเวลา 4 ปีการศึกษา โดยมีข้อตกลงให้นักศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วต้องเข้าทำงานในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นระยะเวลา 6 ปีก่อน จึงจะสามารถเลือกสถานที่ทำงานใหม่ได้ และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา ประเทศจีนได้ดำเนินแผนการเสริมสร้างและพัฒนาครูผู้สอน (教育部 国家发展改革委 财政部 人力资源社会保障部 中央编办, 2018) โดยสนับสนุนการปรับปรุงระบบการฝึกอบรมครู เปิดช่องทางในการพัฒนาอาชีพครูให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพครู สร้างระบบการบริหารจัดการครูที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและปกป้องสิทธิของครู รายได้ที่ดีและสวัสดิการต่างๆ ทำให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยม การให้แรงจูงใจเพื่อดึงดูดผู้คนเข้ามาประกอบอาชีพครู ทำให้มีอัตรากำลังที่เพียงพอและมีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของการพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้

(2) นโยบายการบรรเทาความยากจนทางการศึกษาภาคบังคับในพื้นที่ยากจน การดำเนิน “โครงการการศึกษาภาคบังคับในพื้นที่ยากจนระดับชาติ” (宋, 2008) ช่วยให้พื้นที่ยากจนเร่งดำเนินกลยุทธ์พัฒนาการศึกษาภาคบังคับไปสู่ทุกท้องถิ่น และส่งเสริมให้ท้องถิ่นขจัดความยากจนและส่งเสริมให้ร่ำรวยมีความมั่นคง การดำเนิน “โครงการการศึกษาบรรเทาความยากจน” ตาม “แผนปฏิรูปและพัฒนการศึกษาในเวลาระยะกลางและระยะยาวปี พ.ศ. 2553-2563” (国家中长期教育改革和发展规划纲要工作小组办公室, 2010) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่ยากจนได้รับการศึกษาแบบสมัยใหม่ โดยผ่านมาตรการต่างๆ เช่น การเสริมสร้างการศึกษาขั้นพื้นฐาน การปรับปรุงอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการปรับปรุงระบบความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับนักเรียน

(3) ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปี พ.ศ. 2545 ประเทศจีนประกาศ “กฎหมายส่งเสริมพัฒนาการศึกษาเอกชน” การพัฒนาการศึกษาเอกชนจึงเริ่มมีกฎหมายมาใช้เป็นรากฐาน แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในระบบเอกชนมีความสำคัญเช่นเดียวกันกับในระบบของรัฐ อีกเรื่องที่น่าสนใจคือการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีอัตราที่สูงขึ้นทุกปี นอกจากนี้ ตาม “การตัดสินใจว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาอย่างลึกซึ้งและส่งเสริมการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพอย่างทั่วถึง” (中共中央 国务院, 1999) รัฐยังให้การสนับสนุนนโยบายเพิ่มเติมมากมาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนา

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) เสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบโดยผ่านการขยายขนาดโรงเรียน และปรับโครงสร้างโรงเรียนต่าง ๆ ให้มีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้โรงเรียนต้นแบบสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ 2) อนุญาตและสนับสนุนการสร้างโรงเรียนใหม่โดยอาศัยโรงเรียนเก่าที่มีพื้นฐานการจัดการศึกษาที่ดี ซึ่งสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นได้ในระยะเวลาอันสั้น 3) อนุญาตและสนับสนุนการปรับโครงสร้างโรงเรียนบางแห่ง เพื่อปรับทรัพยากรทางการศึกษา โดยผ่านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และทำให้โรงเรียนต่าง ๆ มีความเป็นเอกภาพรวมกันเป็นหนึ่งเดียว และมุ่งเน้นการสนับสนุนโรงเรียนที่ขาดแคลนทรัพยากรในด้านการเรียน 4) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อจัดสรรทรัพยากรในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีคุณภาพในทั่วประเทศ และเพิ่มโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) การขยายและพัฒนาการศึกษา ก่อนวัยเรียน การจัดการศึกษา ก่อนวัยเรียน คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนและสภาแห่งรัฐว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษา ก่อนวัยเรียนที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น มุ่งเน้นเป้าหมายสร้างระบบบริการสาธารณะสำหรับการศึกษา ก่อนวัยเรียน ให้เด็กทุกคนเข้าเรียนในอนุบาลได้ ขยายทรัพยากรการศึกษา ก่อนวัยเรียน ให้เต็มที่ และมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงคุณภาพการดูแลเด็กและการสอนเด็กในระดับอนุบาล ปัจจุบันการศึกษา ก่อนวัยเรียน ได้เข้าสู่ขั้นตอนใหม่ กล่าวคือ การศึกษา ก่อนวัยเรียน ได้มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการพัฒนาการศึกษา ก่อนวัยเรียน ให้กระจายเข้าสู่ท้องถิ่น เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษา ก่อนวัยเรียน ภาคเอกชน ได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้ความเหลื่อมล้ำคุณภาพการศึกษา ก่อนวัยเรียน ในทุกภูมิภาคค่อย ๆ ลดลง

(5) การปฏิรูปโรงเรียนที่เสียเปรียบในด้านทรัพยากรการเรียน

ประเทศจีนได้ดำเนินการปรับปรุงการจัดการศึกษาภาคบังคับ โดยเร่งพัฒนาโรงเรียนที่มีความเสียเปรียบในด้านทรัพยากรการเรียนในพื้นที่ยากจน ซึ่งปรับปรุงโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมคุณภาพของครู และจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอน เน้นปรับจำนวนโรงเรียนในท้องถิ่นให้สอดคล้องตามการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนเด็กอย่างเร่งด่วน มีการดำเนินนโยบายต่าง ๆ มาสนับสนุนโรงเรียนเสียเปรียบในด้านทรัพยากรการเรียน เช่น การสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม เฉพาะในการจัดตั้งโรงเรียนในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ยากจน เน้นพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องตามทิศทางของการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต เสริมสร้างโรงเรียนขนาดเล็กที่จำเป็นต้องพัฒนาและโรงเรียนประจำในชนบท และมุ่งเน้นปรับปรุงสภาพที่พักของนักเรียน แก้ไขปัญหาของจำนวนนักเรียนที่มากเกินไปในชั้นเรียน ส่งเสริมการบริการสาธารณะทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเท่าเทียมกัน เร่งลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในเมืองกับชนบท และภูมิภาค

(6) นโยบายการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

การคุ้มครองสิทธิทางการศึกษาของเด็กผู้หญิง “กฎหมายการศึกษาภาคบังคับของสาธารณรัฐประชาชนจีน” (全国人民代表大会, 1986) เป็นรากฐานทางกฎหมายที่สำคัญมาใช้คุ้มครองสิทธิการศึกษาของเด็กผู้หญิง ประเทศจีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหา นักเรียนหญิงที่เล็กเรียนกลางคันในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในชนบทด้วยการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการถ่ายทอด

แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของเด็กผู้หญิงในการได้รับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับนโยบายคุ้มครองสิทธิทางการศึกษาของเด็กผู้หญิง ส่งผลให้สังคมตระหนักและให้ความสำคัญกับการเข้าถึงการศึกษาของเด็กผู้หญิง ซึ่งหน่วยงานด้านการศึกษาในท้องถิ่นได้ดำเนินการแก้ปัญหาด้วยการกำหนดรูปแบบการสอนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะที่จำเป็นแก่เด็กผู้หญิงในเขตพื้นที่ชนกลุ่มน้อยจัดตั้งชั้นเรียนสำหรับเด็กผู้หญิง โดยมีทั้งโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้มีการดำเนินนโยบาย “Spring Buds Project” (中国儿童少年基金会, 1989) เพื่อสนับสนุนเด็กผู้หญิงที่มาจากพื้นที่ยากจนให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม

การคุ้มครองสิทธิการศึกษาของเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน “กฎหมายการศึกษาภาคบังคับของสาธารณรัฐประชาชนจีน” (全国人民代表大会, 1986) ปกป้องสิทธิการศึกษาเท่าเทียมกันของเด็กในรูปแบบกฎหมาย เด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เป็นระยะเวลา 9 ปี รวมทั้งมีการจัดตั้งระบบทุนการศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ แก่นักเรียนยากจน ดำเนิน “โครงการความหวัง” (共青团中央 中国青少年发展基金会, 1989) ซึ่งรวมพลังทางสังคมช่วยเหลือเด็กที่เลิกเรียนกลางคันและเด็กยากจน

นโยบายการศึกษาสำหรับชนกลุ่มน้อย ประเทศจีนส่งเสริมให้มีการพัฒนาการศึกษาของชนกลุ่มน้อย และให้ความสำคัญกับการประกันกองทุนการศึกษาของชนกลุ่มน้อย รัฐบาลจัดสรรงบประมาณกองทุนการศึกษาเพิ่มเติมตามสภาพเศรษฐกิจ และสภาพโครงสร้างทางการศึกษาของภูมิภาคต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณอุดหนุนพิเศษ เพื่อช่วยเหลือเด็กชนกลุ่มน้อยให้ได้รับการศึกษากำหนดนโยบายให้สิทธิพิเศษแก่ชนกลุ่มน้อยในการพัฒนาการศึกษา ดำเนิน “โครงการการศึกษาภาคบังคับในพื้นที่ยากจนระดับชาติ” ใช้โครงการเงินกู้จากธนาคารโลกมาใช้ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาชนกลุ่มน้อยให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐบาลมีการฝึกอบรมครู เพื่อให้มีความสามารถเฉพาะ และมีความเหมาะสมแก่ภูมิภาคของชนกลุ่มน้อยนั้น ๆ และใช้วิธีการคัดเลือกครูในภูมิภาคกลางไปให้ความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาในพื้นที่ชนกลุ่มน้อย เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยครูศาสตร์ชนกลุ่มน้อย ในพื้นที่ที่มีประชากรชนกลุ่มน้อยจำนวนมาก การฝึกอบรมครูที่ใช้ภาษาชนกลุ่มน้อยท้องถิ่นและภาษาจีนกลางมาทำงานที่โรงเรียนในพื้นที่ชนกลุ่มน้อย กระตุ้นให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาคตะวันออกเฉียงและภาคกลางได้เข้าทำงานในโรงเรียนเขตชนกลุ่มน้อยและภาคตะวันตก การประกันสิทธิการศึกษาภาคบังคับของเด็กชนกลุ่มน้อยที่ยากจนให้เท่าเทียม และดำเนินโครงการต่างๆ เช่น “โครงการความหวัง” และ “โครงการการศึกษาภาคบังคับระดับชาติในพื้นที่ยากจน” เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนที่เลิกเรียนกลางคัน

การคุ้มครองสิทธิการศึกษาของเด็กพิการ ภาครัฐและภาคเอกชนจะมีบทบาทในการช่วยจัดหางาน การดำรงชีวิต รวมไปถึงการศึกษาสำหรับคนตาบอด หูหนวก ไบ้ และผู้พิการอื่น ๆ ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนการศึกษาพิเศษและชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กตาบอด หูหนวก ไบ้ และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ส่งเสริมให้การศึกษาเพื่อคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของวาระการศึกษาแห่งชาติ วางแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการทั่วประเทศ และส่งเสริมการบริหารการศึกษาคนพิการขึ้น โดยมีการ

จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กพิการและเยาวชนที่มีความพิการในด้านต่าง ๆ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

(7) การปฏิรูประบบการสอบและการรับสมัครคัดเลือกเข้าศึกษา

ระบบการสอบและการรับสมัครคัดเลือกเข้าศึกษามีผลต่อความเท่าเทียมในด้านโอกาสทางการเข้าเรียนของผู้เรียน การรับสมัครคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้ารับการศึกษาในประเทศจีนจะเน้นไปที่คะแนนสอบ นอกจากนี้การรับสมัครคัดเลือกเข้าศึกษามักจะไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อปรับปรุงปรากฏการณ์ดังกล่าว ประเทศจีนยึดมั่นส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาในด้านคุณธรรม สติปัญญา ศิลปะ ร่างกาย รอบด้าน และการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความสนใจและความสนุกสนานในศิลปะ กีฬา เทคโนโลยีและด้านต่าง ๆ จึงได้มีการนำหลักยึดมั่นในความเท่าเทียมและความยุติธรรมมาปรับปรุงกฎเกณฑ์และขั้นตอนรับสมัครคัดเลือกเข้าศึกษาอย่างต่อเนื่อง รัฐส่งเสริมกลยุทธ์การยกเลิกการสอบเข้าโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และไม่อนุญาตให้มีการสอบคัดเลือกนักเรียน ไม่อนุญาตคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจากที่ไม่มีชื่อทะเบียนบ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน ไม่อนุญาตให้คัดเลือกนักเรียนจากโรงเรียนอื่นที่ไม่ใช่ในโรงเรียนเครือข่าย และไม่อนุญาตให้โรงเรียนเอกชนคัดเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนที่โดดเด่นล่วงหน้าอีกต่อไป โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงอนุญาตรับนักเรียนที่มีชื่อในทะเบียนบ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน นอกจากนี้ ประเทศจีนมีนโยบายประกันสิทธิเข้าโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้นในเมืองของนักเรียนที่ย้ายที่อยู่อาศัยจากครอบครัวแรงงานชนบท

สำหรับโรงเรียนมัธยมตอนปลายมีนโยบายให้ใช้รูปแบบรับสมัครคัดเลือกนักเรียน โดยอ้างอิงคะแนนแบบทดสอบเชิงวิชาการสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (The Academic test for the students of junior high school) เน้นคุณภาพนักเรียนเป็นหลัก ซึ่งมีมาตรฐานรับสมัครคัดเลือกนักเรียนอย่างเป็นระบบ ยกเลิกการให้คะแนนพิเศษทางกีฬา ศิลปะ และอื่น ๆ แต่ให้บันทึกข้อมูลนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือยอดเยี่ยมในด้านกีฬา ศิลปะ และอื่น ๆ ไว้ในข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน และไม่อนุญาตให้โรงเรียนเอกชนคัดเลือกนักเรียนที่มีผลคะแนนโดดเด่นล่วงหน้า

ส่วนการคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาเน้นปรับปรุงระบบแบบทดสอบเชิงวิชาการสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (The Academic test for The students of the ordinary highschool) ให้มีเหตุผล กำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพของนักเรียนมัธยมปลาย และใช้คะแนนการสอบคัดเลือกระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Nationwide unified examination for admissions to general universities and colleges) เป็นฐานในการนำมาประเมินนักเรียนเพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษา กำหนดนโยบายเพื่อประกันสิทธิเข้าร่วมการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ที่ท้องถิ่นทะเบียนบ้านของตน ซึ่งรวมถึงเด็กที่มาจากครอบครัวที่ย้ายที่อยู่อาศัยแต่ทะเบียนบ้านยังอยู่ในภูมิภาคอื่นหรือแรงงานที่มาจากชนบท นอกจากนี้รัฐรับสมัครคัดเลือกนักเรียนภายใต้ “แผนความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการรับสมัครคัดเลือกนักเรียนในภาคกลางและตะวันตก” (教育部, 2008) ซึ่งเป็นโครงการพิเศษที่ให้สถาบันอุดมศึกษารับสมัครนักเรียนจากพื้นที่ชนบทและพื้นที่ยากจน เพื่อเพิ่มอัตราการสอบเข้าวิทยาลัยในภาคกลางและ

ภาคตะวันตกและมณฑลที่มีประชากรหนาแน่น เพื่อเพิ่มจำนวนนักเรียนในชนบทให้มีโอกาสในการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระดับสูง และสร้างหลักประกันให้โอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เท่าเทียม ในปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยชั้นนำ เช่น Peking University, Tsinghua University และ Beijing Normal University ได้เป็นต้นแบบในการจัดทำแผนการคัดเลือกนักเรียน เน้นฝึกอบรมผู้มีความสามารถด้านการแพทย์และการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

(8) สร้างกลไกทุนการศึกษาและกองทุนช่วยเหลือการศึกษา รัฐบาลพยายามสำรวจนโยบายเงินทุนเพื่อการศึกษาก่อนวัยเรียน กำหนดระบบประกันสิทธิ ด้วยเงินทุนช่วยเหลือทางการศึกษาก่อนวัยเรียนระดับชาติ เงินทุนช่วยเหลือการศึกษาก่อนวัยเรียนระดับปฐมวัย และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือทางด้านทุนการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาเด็กที่มาจากครอบครัวมีปัญหาทางการเงินในการเข้าศึกษาในระดับปฐมวัย นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือค่าครองชีพของนักเรียนที่มาจากครอบครัวในชนบทที่มีปัญหาทางการเงิน และอาศัยที่โรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ดำเนินแผนการปรับปรุง ดูแลทางด้านโภชนาการให้แก่เด็กนักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับที่อยู่ในชนบท และจัดสรรงบประมาณอุดหนุนค่าอาหารสำหรับนักเรียนในชนบทที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จัดตั้งและปรับปรุงระบบนโยบายความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีปัญหาทางการเงิน รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสนับสนุนระดับชาติเพื่อช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาระดับกลางที่มาจากครอบครัวที่มีปัญหาทางการเงิน นอกจากนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และโรงเรียนอาชีวศึกษาระดับกลาง สามารถนำบติที่ได้รับจากรัฐบาลมาลดหย่อนค่าธรรมเนียมทางการศึกษาและให้ทุนเรียนระดับโรงเรียน เงินช่วยเหลือนักเรียน เงินอุดหนุนนักเรียนยากจนเนื่องด้วยปัจจัยพิเศษต่าง ๆ รัฐบาลได้มีการผลักดันและส่งเสริมให้องค์กรทางภาคเอกชน และบุคคลทั่วไป ให้ช่วยกันระดมทุนการศึกษาและเงินช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษาระดับกลาง และระดับอุดมศึกษา เช่น ทุนการศึกษาระดับชาติ เงินช่วยเหลือนักเรียนระดับชาติ เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาระดับชาติ อุดหนุนค่าเล่าเรียน ช่วยคืนเงินทุนที่กู้ยืม มีการจัดหางานนอกเวลาเรียนให้ผู้เรียนมาช่วยงานหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือค่าครองชีพ ทุนการศึกษาระดับสถานอุดมศึกษา เงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนยากจนและลำบาก เงินอุดหนุนค่าอาหาร ลดค่าเรียน และทุนเรียนฟรี ในขณะที่เดียวกันก็ได้ดำเนินการ “ช่องทางสีเขียว” สำหรับนักศึกษาจากครอบครัวที่มีปัญหาทางการเงิน ให้สามารถเลื่อนชำระค่าเรียนเมื่อลงทะเบียนเรียนการศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง

(9) สารสนเทศส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา ในปี พ.ศ. 2555 ประเทศจีนทำการจัดทำข้อมูลทางการศึกษาผ่าน “สามลิงค์และสองแพลตฟอร์ม” (Three links and two platforms) ได้แก่ schools links to ICTs, high-quality resource of class links to ICTs, people links to ICTs, public service platform for educational resources and public service platform for educational management ซึ่งโครงการดังกล่าว ได้ส่งเสริมการแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพสูงอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษาให้พัฒนาขึ้นไปอีกระดับ

รวมทั้ง แผน “Educational informatization 2.0” (教育部, 2018) ได้รับการเสนออย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2561 โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการให้ข้อมูลทางด้านการศึกษา ให้มีความครอบคลุมผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความทันสมัย เพื่อเริ่มการจัดการศึกษาในยุคอัจฉริยะ เพื่อให้เกิดการแบ่งปัน สามารถเข้าถึงทรัพยากรร่วมกันได้ ขยายฐานข้อมูลให้ใหญ่ขึ้น เพื่อการเสริมสร้างความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียน ไปจนถึงการยกระดับทักษะของนักเรียนให้มีความเท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ และเพื่อการพัฒนาการบูรณาการประยุกต์ใช้ ไปจนถึงการพัฒนาการบูรณาการด้านนวัตกรรม

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศจีน คือ ทรัพยากรทางการศึกษาต่าง ๆ มีความเหลื่อมล้ำ และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษานั้นมีลักษณะแตกต่างกันในกลุ่มสังคมที่แตกต่างกัน ประเทศจีนแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเน้นให้ทุกคนมีโอกาสรับการศึกษาที่มีคุณภาพสูง เน้นจัดอุปสรรคภายนอกต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม ภาวะเศรษฐกิจ วัฒนธรรมทางสังคม และสภาพแวดล้อมของครอบครัวในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อปกป้องสิทธิในการศึกษาของนักเรียน นโยบายส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมหลักความเสมอภาค หลักการชดเชย และหลักความแตกต่างเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

บทความนี้เพียงทำให้ทราบปัญหาความเท่าเทียมทางการศึกษาและการประกาศใช้นโยบายต่าง ๆ ในจีน การจะเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาในประเทศจีนอย่างลึกซึ้งนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบาย ผลกระทบของการดำเนินตามนโยบายด้วย นอกจากนี้ยังต้องทำความเข้าใจปัจจัยภายในที่ขัดขวางการพัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษาด้วย เช่น ศึกษาว่าเด็กรู้สึกได้ถึงการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมในห้องเรียน

เอกสารอ้างอิง

- Hu , J. (2007). *Hold High the Great Banner of Socialism With Chinese Characteristics and Strive For New Victories in Building a Moderately Prosperous Society in All Respects*. Retrieved June 8, 2022. From Beijing Review: http://www.bjreview.com.cn/document/txt/2007-11/20/content_86325.htm.
- Hu , J. (2012). *Report to the 18th National Congress of the Communist Party of China by Hu Jintao*. Retrieved June 8, 2022. From Embassy of the People's Republic of China in the Kingdom of Lesotho: <https://www.mfa.gov.cn/ce/cels//eng/zt/1ncoc/t997655.htm>.

- Jiang, Z. (2002). *Build a Well-off Society in an All-round Way and Create a New Situation in Building Socialism With Chinese Characteristics*. Retrieved June 8, 2022. From Beijing Review: http://www.bjreview.com.cn/document/txt/2011-03/24/content_360557.htm.
- UNESCO. (2016). *Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all. Incheon, Republic of Korea: UNESCO*. Retrieved June 8, 2022. From The UNESCO Digital Library: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656?posInSet=3&queryId=1135fc26-9e64-438f-9855-5e246515b69c>.
- Xi, J. (2017). *Secure a Decisive Victory in Building a Moderately Prosperous Society in All Respects and Strive for the Great Success of Socialism with Chinese Characteristics for New Era*. Retrieved June 8, 2022. From Xinhua Net: http://www.xinhuanet.com/english/download/Xi_Jinping's_report_at_19th_CPC_National_Congress.pdf.
- 陈新忠 & 向克蜜. (2021). 中国共产党推进教育公平的百年历程与政策前瞻. *华中农业大学学报 (社会科学版)*, 5(115), 1-13. doi:10.13300/j.cnki.hnwkxb.2021.05.002.
- 共青团中央 中国青少年发展基金会. (1989). *希望工程*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 央视网: <http://www.cctv.com/specials/50th/bwl/48.htm>.
- 国家中长期教育改革和发展规划纲要工作小组办公室. (2010). *国家中长期教育改革和发展规划纲要 (2010-2020 年)*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国教育部: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A01/s7048/201007/t20100729_171904.html.
- 国务院. (2016) *关于统筹推进县域内城乡义务教育一体化改革发展的若干意见*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国教育部: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/s6052/moe_838/201607/t20160712_271507.html.
- 教育部. (2008). *支援中西部地区招生协作计划*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国教育部: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_2082/s6236/s6811/201209/t20120903_141512.html.
- 教育部. (2018). *教育信息化 2.0 行动计划*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 重庆第二师范学院: <https://cque.edu.cn/info/1306/13119.htm>.
- 教育部 财政部 人事部 中央编办. (2006). *农村义务教育阶段学校教师特设岗位计划*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国教育部: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_2082/s6236/s6811/201209/t20120903_141515.html.
- 教育部 发展改革委 财政部 国土资源部 建设部. (2005). *关于进一步做好农村寄宿制学校建设工程*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国中央人民政府: http://www.gov.cn/gongbao/content/2005/content_75071.htm.

- 教育部 国家发展改革委 财政部 人力资源社会保障部 中央编办. (2018). *教师教育振兴行动计划 (2018—2022 年)*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国中央人民政府: http://www.gov.cn/xinwen/2018-03/28/content_5278034.htm.
- 教育部 国家发展改革委 民政部 财政部 人力资源社会保障部 卫生计生委 中国残联. (2017). *第二期特殊教育提升计划 (2017-2020 年)*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国中央人民政府: http://www.gov.cn/xinwen/2017-07/28/content_5214071.htm.
- 教育部 国家计委 财政部. (2001). *关于实施中小学危房改造工程的意见*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国中央人民政府: http://www.gov.cn/zhengce/content/2016-09/30/content_5114008.htm.
- 全国人民代表大会. (1986). *中华人民共和国义务教育法*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. Baidu: <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1716099728364710106&wfr=spider&for=pc>.
- 宋梓铭. (2008). *我所经历的“国家贫困地区义务教育工程”*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国财政部: http://www.mof.gov.cn/zhuantihuigu/czgg0000_1/czgg0000/200811/t20081106_88367.htm.
- 吴振华. (2019). *《我国教育公平的测度：基于多维视角》*. 成都: 西南财经大学出版社.
- 许庆红. (2019). *《教育质量不平等：理解教育公平的新视角》*. 上海: 人民出版社.
- 中共中央办公厅 国务院办公厅. (2019). *加快推进教育现代化实施方案 (2018-2022 年)*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国中央人民政府: http://www.gov.cn/zhengce/2019-02/23/content_5367988.htm.
- 中共中央 国务院. (1999). *关于深化教育改革，全面推进素质教育的决定*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 重庆能源职业学院: <https://www.cqny.edu.cn/index.php?m=content&c=index&a=show&catid=2016&id=32156>.
- 中共中央 国务院. (2018). *关于学前教育深化改革规范发展的若干意见*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 重庆第二师范学院: <https://www.cqce.edu.cn/info/1306/13094.htm>.
- 中共中央 国务院. (2019). *中国教育现代化 2035*. 于 2022 年 6 月 8 日搜索. 中华人民共和国中央人民政府: http://www.gov.cn/zhengce/2019-2/23/content_5367987.htm?msckid=a3750a4bbb2911ecbfa0ce77ab3b994c.
- 中国儿童少年基金会. (1989) 春蕾计划. 中国儿童少年基金会: <https://www.cctf.org.cn/m/item.php?type=cljh>.